

Autorita proroka

Texty na tento týden

Ex 4,10–16; L 8,22–25; J 3,1–10; Sk 16,25–34; 1K 5,1–5; L 7,28

Úvodní text

„Slovo Boží je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuzuje touhy i myšlenky srdce.“ (Žd 4,12)

Jedno nepřesné prohlášení, které zaznělo 9. listopadu 1989 v přímém televizním vysílání komunistické televize v NDR, způsobilo pád Berlínské zdi. Člen politbyra vládnoucí Socialistické jednotné strany Německa (SED) Günter Schabowski na tiskové konferenci oznámil, že občané Německé demokratické republiky budou moci vycestovat do Spolkové republiky Německo. Toto nařízení mělo začít platit až následující den a jen při splnění přísných podmínek a po zdlouhavém procesu. Když se ho jeden z reportérů zeptal, kdy tato změna pravidel vstoupí v platnost, Schabowski nejistě odpověděl: „Pokud je mi známo... platí to okamžitě, bez prodlení.“ Během několika minut začaly zástupy lidí proudit k hraničním přechodům ve snaze opustit NDR. Vždyť přesně tak to právě slyšeli v televizi z úst vysokého funkcionáře.

Různí mluvčí nebo představitelé společností dostávají pověření, aby mluvili jménem firmy, organizace, nebo dokonce země. Jak jsou na tom ti, kteří mluví jménem samotného Boha? Tento týden budeme zkoumat, odkud pochází autorita biblických proroků a jakou autoritu mají proroci, kteří nikdy nenapsali žádnou biblickou knihu, jako například prorok Nátan, Jan Křtitel a ano, i Ellen G. Whiteová.

Osnova lekce

Lekce ukazuje, že autorita proroka nepochází z jeho postavení, schopností ani osobnosti, ale z Boha, který jej povolává a posílá. Sleduje, jak se služba proroků projevovала v dějinách Starého i Nového zákona. Současně si připomeneme, že i proroci, jejichž spisy nejsou součástí biblického kánonu, podléhají nejvyšší autoritě Písma.

- Ex 3,13.14; 4,10–16: Hospodin povolává svého mluvčího a pomáhá mu překonat strach (neděle)
- L 8,22–25: Učedníci poznávají svrchovanou autoritu Božího Syna nad celým stvořením (pondělí)
- J 3,1–10: Boží slovo působí v lidském srdci skrze Ducha svatého (úterý)
- 1K 5,1–5: Uplatnění prorockého daru při ochraně a organizaci rané církve (středa)
- 1Kr 11,29–39; L 7,28: Poselství inspirovaných poslů jsou vždy podřízena svrchované autoritě Písma (čtvrtek)

ZPROSTŘEDKOVÁNÍ BOŽÍ AUTORITY

¹⁴Bůh řekl Mojžíšovi: „JSEM, KTERÝ JSEM.“ A pokračoval: „Řekni Izraelcům toto: JSEM posílá mě k vám.“ ¹⁵Bůh dále Mojžíšovi poručil: „Řekni Izraelcům toto: ‚Posílá mě k vám Hospodin, Bůh vašich otců, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.‘ To je navěky mé jméno, jím si mě budou připomínat od pokolení do pokolení.“ (Ex 3,14.15)

Osobní studium

Pokud bys měl někomu dovolit, aby mluvil tvým jménem, zřejmě by musel mít tvou úplnou důvěru. Bylo by velmi důležité, aby dotyčný znal tvůj postoj a věrně ho vyjadřoval.

Přečti si text Ex 2,11–15 a Ex 3,1–3.10–14. Jak se Mojžíš během různých etap svého života připravoval na to, že se stane Božím mluvčím? A připravoval se vůbec?

Mojžíš strávil prvních čtyřicet let svého života získáváním toho nejlepšího vzdělání, jaké Egypt nabízel. To ho však nepřipravilo na to, aby se stal Božím poslem. Musel strávit dalších čtyřicet let na poušti jako pastýř, bez rozptylování okolním světem. V mnohém se musel odnaučit způsobu myšlení, který si osvojil na faraonově dvoře. Dříve než mohl vést Izrael ke svobodě, potřeboval poznat samotného Hospodina, jehož jménem měl jednat.

Přečti si text Ex 4,10–16. Co se z rozhovoru mezi Bohem a Mojžíšem můžeme dozvědět

děť o způsobu povolání Božích poslů a o jejich službě?

Hospodin pověřil Mojžíše, aby hrál roli Boha, přičemž Áron měl převzít úlohu Mojžíšova mluvčího (Ex 4,16; viz Ex 7,1). Podobně jako v případě Mojžíše a Árona, Bůh pomáhá svým prorokům najít nejlepší způsob, jak zprostředkovat poselství, které jim svěřil.

Mojžíš věděl, že předtím selhal. Pamatoval si své poslední setkání s Izraelci, kteří zpochybnili jeho autoritu (Ex 2,14). Bůh velmi dobře rozuměl Mojžíšovým obavám a trpělivě mu pomáhal jeho strach překonat. Hospodin odpověděl na všechny Mojžíšovy otázky, reagoval na všechny jeho výmluvy. Mojžíš se však opakovaně bránil převzít velkou zodpovědnost, kterou mu Hospodin svěřil. Jeho obavy postupně přerostly až v nedůvěru. Svou neochotou zpochybňoval Boží schopnost ho použít. Právě tehdy Bůh vydal jednoznačný příkaz, aby neochotný Mojžíš přijal svěřené poslání (Ex 3,14–17).

Aplikace

Jaký dar ti Bůh svěřil? Jak se můžeš nejlépe připravit na službu, která s tímto darem souvisí?

JEŽÍŠOVA AUTORITA

²³Když přišel do chrámu a učil, přistoupili k němu velekněží a starší lidu a řekli: „Jakou mocí to činíš? A kdo ti tuto moc dal?“ ²⁴Ježíš jim odpověděl: „Já vám také položím otázku; jestliže ji zodpovíte, i já vám povím, jakou mocí to činím.“ ²⁵Odkud měl Jan pověření křtít? Z nebe, či od lidí?“ Oni se mezi sebou dohadovali: „Řekneme-li ‚z nebe‘, namítne nám: ‚Proč jste mu tedy neuvěřili?‘“ ²⁶Řekneme-li však ‚z lidí‘, máme obavy ze zástupu; vždyť všichni mají Jana za proroka.“ ²⁷Odpověděli tedy Ježíšovi: „Nevíme.“ Tu jim řekl i on: „Ani já vám nepovím, jakou mocí to činím.“ (Mt 21,23–27)

¹Po těch slovech Ježíš pozvedl oči k nebi a řekl: „Otče, přišla má hodina. Oslav svého Syna, aby Syn oslavil tebe, ²stejně jako jsi učinil, když jsi mu dal moc nad všemi lidmi, aby vše, co jsi mu svěřil, dal jim: život věčný.“ (J 17,1,2)

Osobní studium

Co bylo základem Ježíšovy autority? Co bylo důkazem této autority? (Mt 21,23–27 a J 17,2)

Zatímco Ježíš učil, přišli k němu kněží a dožadovali se odpovědi, kdo mu dal autoritu vykonávat tuto službu. Ježíš totiž neabsolvoval žádnou z místních škol ani nezískal vzdělání v tradičních rabínských školách. Namísto přímé odpovědi na jejich otázky ukázal cestu k řešení tím, že se jich zeptal na nepopíratelnou autoritu, kterou projevoval Jan Křtitel. Tím, že odmítli odpovědět, popřeli Boží moc, která doprovázela Janovu službu. Zároveň tím odmítli autoritu Ježíše, kterého podobně jako Jana také poslal Bůh.

Co se o Ježíšově autoritě dozvídáme z následujících veršů? (Mt 7,28.29; Mk 1,21–27; L 8,22–25; L 9,1; J 5,25–27 a J 7,38)

Veškerá autorita patří Ježíši jako Stvořiteli (J 1,3) a Spasiteli lidstva (Ř 3,24). On je

Božím Slovem. Božskou autoritu, kterou měl Ježíš během svého pozemského života a své služby, nemohl nikdo napodobit ani si ji sám vytvořit. Ježíšovo učení posluchače udivovalo, protože učil jako ten, kdo má autoritu (Mt 7,29).

Všechna evangelia zaznamenávají Ježíšovu nadpozemskou prorockou autoritu. Ježíš odpouštěl hříchy (Mk 2,10.11), vyháněl demony (Mk 3,15) a věděl, co si lidé myslí (J 2,24.25). Křísil mrtvé a nabízel věčný život (J 10,28). Během působení na zemi jako náš Vykupitel Ježíš uplatňoval moc, kterou mu dal Bůh Otec (J 17,2). V každém okamžiku byl závislý na Otci a spolupracoval s ním (J 5,19), přičemž se často odvolával na Písma, která o něm podle jeho slov svědčila. Ježíš měl absolutní autoritu a mohl jí proto pověřit i své učedníky (Mk 6,7). Jako Boží Slovo promlouval i skrze proroky (Zj 19,10).

Aplikace

Navzdory všem důkazům, které Ježíš předložil, ho někteří lidé neustále odmítali. Proč i nám hrozí, že padneme do stejné pasti?

AUTORITA PÍSMÁ

¹Šefatjáš, syn Matánův, Gedaljáš, syn Pašchúrův, Júkal, syn Šelemjášův, a Pašchúr, syn Malkijášův, slyšeli slova, která mluvil Jeremjáš ke všemu lidu: ²„Toto praví Hospodin: Kdo zůstane v tomto městě, zemře mečem, hladem nebo morem, ale kdo vyjde ke Kaldejcům, zůstane naživu a jako kořist získá svůj život, zůstane živ. ³Toto praví Hospodin: Toto město bude určité vydáno do rukou vojska babylónského krále a ten je dobude.“ ⁴Proto řekli velmožové králi: „Nechť je ten muž usmrčen, vždyť oslabuje ruce bojovníků, kteří v tomto městě zbývají, i ruce všeho lidu, když jim mluví podobná slova. Ten muž neusiluje o pokoj pro tento lid, nýbrž o zlo.“ (Jr 38,1–4)

Osobní studium

Bible je výsledkem Božího zjevení, které Bůh lidem předal prostřednictvím inspirovaných proroků. Odpovídá na nejdůležitější otázky lidského života a zjevuje nám Boží charakter, jeho vůli i jeho plán s lidstvem. Právě skrze Písmo poznáváme smysl lidské existence i Boží záměr s naším životem. Bible je nejvyšším měřítkem pravdy, autoritou, podle níž máme posuzovat své jednání i svá rozhodnutí. Je základem křesťanského nároku na svět a měřítkem víry i života.

Boží slovo můžeme buď přijmout, nebo odmítnout, a vůbec přitom nemusíme zacházet do extrému jako král Jójakím, který prorocký svitek spálil (viz Jr 36,22–27). Stejně problematické je i Bibli jednoduše ignorovat – tvrdit, že jí věříme, ale nežijeme podle ní. Naopak když Boží slovo objevíme a přijmeme, může nás proměnit podobně jako krále Jóšijáše, který se po nalezení knihy Zákona obrátil k Hospodinu a vedl k duchovní obnově celý národ (viz 2Kr 22,10–13).

Dnes lidé k Písmu často přistupují tak, že v něm hledají chyby nebo se mu vysmívají. Někteří vnímají Bibli jako něco, co není v souladu se současnými společenskými nebo kulturními trendy (obvykle není a ani by neměla být). Mnozí ji zneva-

žují, protože odporuje vědeckým poznatkům.

Ani mezi křesťany však není neobvyklé, že Bibli používají především k obhajobě vlastních teologických názorů, místo aby jí dovolili proměňovat svůj život. Další ji vykládají takovým způsobem, že jí upírají historickou věrohodnost nebo praktickou autoritu pro každodenní život.

Jedním z nejjednodušších a možná i nejčastějších způsobů odmítání autority Písma je prostě to, že si na jeho čtení nenajdeme čas. Bible zůstává zavřená a její poselství nemá možnost ovlivňovat naše myšlení ani náš život.

Jaký vliv mělo mluvené Boží slovo v následujících situacích? Viz Jr 38,1–4; J 3,1–10; Sk 16,25–34.

V dávných dobách byly psací potřeby vzácné a drahé. Mnozí lidé navíc neuměli číst, proto mělo tak mimořádný význam mluvené Boží slovo, které znělo přímo z úst jeho proroků.

Působením Ducha svatého může Boží slovo, ať už mluvené, nebo psané, proniknout do srdce, odhalit hříchy a přinést změnu a obnovu. Slovo nás volá k pokání a poslušnosti (Sk 5,29; viz také Žd 4,12). A to je často důvod, proč ho mnozí lidé odmítají. Nelíbí se jim nároky, které klade na jejich život.

Aplikace

Jak můžeš dnes v modlitbě naplno otevřít své srdce působení Ducha svatého, aby v tobě obnovil bezvýhradnou důvěru v Boží vedení?

PROROCKÝ DAR PŘI VEDENÍ BOŽÍHO LIDU

¹Dokonce se proslýchá, že je mezi vámi případ smilstva, a to takový, jaký se nevyskytuje ani mezi pohany, že totiž kdosi žije s ženou svého otce. ²A vy jste přitom nadutí, místo abyste se raději zarmoutili; odstraňte ze svého středu toho, kdo to udělal. ³Neboť já, ač tělem vzdálen, duchem však přítomen, vyslovil jsem již soud nad tím, kdo se toho dopustil, jako bych byl s vámi – ⁴a to ve jménu Pána Ježíše Krista. Až se shromáždíte – já budu duchem s vámi a bude s námi i moc našeho Pána Ježíše – ⁵vydejte toho člověka satanu ke zkáze těla, aby duch mohl být zachráněn v den Páně. (1K 5,1–5)

Osobní studium

Text Oz 12,14 jasně říká: „Skrze proroka vyvedl Hospodin Izraele z Egypta, skrze proroka nad ním držel stráž.“ Ochrana a vedení Božího lidu byly určující a nezbytnou součástí služby biblických proroků.

Při čtení textů jako Sd 4,4–8; 2Pa 20,14–17; Ex 12,1–3 a Dt 1,9–16 vidíme, že proroci zaujímali klíčové místo při zjevování Boží strategie vedení jeho lidu. V dobách války a krize byli prostředníky, skrze které Bůh svému lidu i jeho vůdcům dával pokyny, povzbuzení a naději, jak to vidíme například u Debory nebo Jachaziela. Proroci také předávali pokyny týkající se bohoslužby a svátků (Ex 12,1–3). Jindy jim Bůh svěřoval poselství týkající se správy národa. Stručně řečeno, žádná oblast života Izraele nestála mimo dosah Božího usměrňování a vedení prostřednictvím jeho vyvolených poslů.

V jakých konkrétních oblastech pomáhal prorocký dar při organizaci a vedení rané křesťanské církve? Viz Sk 6,1–7; 1K 5,1–5; 1K 7,10–16; Tt 1,5.

Představ si, že zakládáš novou organizaci bez pravidel a bez jasně určeného vedoucího. Taková organizace by dříve nebo později narazila na vážné problémy. V určitém smyslu se v podobné situaci nacházela i raná křesťanská církev. Ježíš vystoupil na nebesa a už nebyl se svými učedníky. Zanechal jim jasné poslání: „Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření“ (Mk 16,15). Přestože si vyvolil dvanáct apoštolů, neexistovala ještě jasná organizační struktura, která by církvi pomohla naplňovat její poslání.

Raná církev musela řešit řadu praktických i duchovních otázek. Bylo třeba vytvořit organizační uspořádání církve, stanovit zásady pro misijní práci a zároveň rozpoznávat a odsoudit falešné učení i případy nemravného jednání mezi věřícími. Prorocký dar, který v církvi působil, sehrál při jejím vedení, ochraně a upevňování naprosto zásadní roli (Sk 13,1.2). Ve skutečnosti si lze jen stěží představit, jak by se raná církev mohla rozvíjet bez prorockého daru, který pomáhal budovat pevné základy a posouval ji vpřed v plnění jejího poslání.

Aplikace

Někteří lidé se zdají být skeptičtí vůči „organizovanému náboženství“. Bez ohledu na obtíže, jaké jsou výhody toho, že jsi součástí organizované církevní struktury? Co můžeš dát a co získat tím, že jsi součástí něčeho, co tě přesahuje?

KANONIČTÍ A NEKANONIČTÍ PROROCI

Příběhy krále Davida jsou od začátku až do konce zapsány v příbězích Samuela, vidoucího, v příbězích proroka Nátana a v příbězích Gáda, jenž měl dar vidění... (1Pa 29,29)

O ostatních příbězích Šalomounových, prvních i posledních, se píše, jak známo, v příbězích proroka Nátana, v proroctví Achijáše Šíloského a v prorockých viděních vidoucího Jeeda proti Jarobeámovi, synu Nebatovu. (2Pa 9,29)

Osobní studium

Co se z úvodních veršů (1Pa 29,29 a 2Pa 9,29) dozvídáme o některých prorocích?

Existovalo mnoho proroků, jako například Nátan, Gád, Achijáš a Jeedo, kteří byli uznávanými proroky, ale jejich knihy se nestaly součástí Bible.

Přečti si texty 1Kr 11,29–39 a L 7,28. Co tyto texty říkají o autoritě nekanonických proroků?

Nevíme, proč Bůh rozhodl, aby se prorocké spisy některých proroků staly součástí Bible, zatímco jiné byly vynechány. Víme však, že Bůh inspiroval i nekanonické proroky, jejichž spisy se součástí Písma nestaly. Bible učí, že duchovní dary, včetně daru proroctví, budou v církvi působit až do konce dějin. Předpokládá, že se objeví další proroci, k jejichž službě je povolá Bůh, „aby své vyvolené dokonale připravil k dílu služby – k budování Kristova těla, až bychom všichni dosáhli jednoty

víry a poznání Syna Božího, a tak dorostli zralého lidství, měřeno mírou Kristovy plnosti“ (Ef 4,12.13). A budou pomáhat, „než přijde den Hospodinův, veliký a hrozný“ (Jl 3,4).

Poté, co se David dopustil cizoložství a vraždy, poslal k němu Bůh proroka Nátana, aby jej napomenul (2S 12,7–14). Přestože Nátan nenapsal žádnou biblickou knihu, David nezpochybnil jeho prorockou autoritu.

Autorita proroka tedy není založena na tom, zda byla jeho kniha zařazena do biblického kánonu, ale na tom, že jeho poselství pochází od Boha. Zároveň však všichni praví nekanoničtí proroci – zvláště ti, kteří působili až po uzavření biblického kánonu, jako například Ellen Whiteová – uznávali nejvyšší autoritu Písma. Jejich poselství muselo obstát ve světle Bible a nikdy ji nemohou nahradit jako zdroj víry a učení. Nakolik se těmito jejími slovy skutečně jako církev řídíme? Jak se ti daří řídit se touto radou ve tvém životě?

Aplikace

„Pán si přeje, abyste studovali Bibli. Nedal žádné další světlo, které by mělo nahradit jeho Slovo. Toto světlo má přivést zmatenou mysl zpět k jeho Slovu, které – je-li přijímáno a vnitřně osvojováno – je životodárnou silou pro člověka.“ (3SM 29)

MLUVIT S AUTORITOU

Proroci k nám promlouvají s autoritou a naléhavostí, protože si je Bůh vyvolil za své posly. Rozlišujeme kanonické proroky, jejichž spisy jsou součástí Bible, nekanonické proroky, jejichž spisy do biblického kánonu zařazeny nebyly, a proroky, kteří působili až po uzavření biblického kánonu. Všichni byli Bohem inspirováni a jejich poselství nesla pečeť Boží autority.

Ellen Whiteová patří do třetí skupiny, tedy mezi nekanonické proroky, kteří se objevili až v nedávné době. Adventisté sedmého dne nepovažují její spisy za doplněk k Bibli ani za její rovnocennou součást. Její spisy jsou však důležité a mluví s autoritou. Samotná Ellen G. Whiteová napsala: „V dopisech, které píšu, i ve svědectvích, která vydávám, vám předkládám to, co mi Pán ukázal. Nepíšu jediný článek, který by vyjadřoval pouze mé vlastní myšlenky. Jsou to věci, které mi Bůh zjevil ve vidění – vzácné paprsky světla zářící z jeho trůnu.“ (ISM 29)

Stejně jako Bible také Ellen Whiteová poukazuje na realitu hříchu a na to, jak moc potřebujeme Ježíše – jedinou naději na věčný život, která je díky milosti darována všem, kteří si ho vírou přivlastňují. To je další silné téma jejích poselství.

Prostřednictvím jejích poselství (nebo spíše Božích poselství jejím prostřednictvím) vidíme boj mezi dobrem a zlem, který začíná vzpourou Lucifera v nebi a pokračuje až do konce času, kdy budou hřích a zlo spolu se satanem a jeho padlými anděly navždy odstraněny. Její spisy poskytují pohled na biblické principy v kontextu doby konce. Mluví například o nebezpečí spojování církve se státem a o důležitosti náboženské svobody. Varuje před morálním úpadkem společnosti a vyzdvihuje trvalou platnost Božího zákona. Přestože adventistické chápání například „znamení šelmy“ rozhodně není založeno na jejích spisech, její slova nám poskytují cenný pohled na závěrečné události.

Velkou pozornost věnuje také praktickému křesťanskému životu. Její poselství o spiritualitě, zdraví, vzdělávání, rodinných vztazích, výchově a křesťanské etice pomohla mnohým lidem změnit jejich životní styl a vést kvalitnější život v mnoha oblastech.

Spisy Ellen G. Whiteové nejsou v Bibli, ale Bůh ji použil k tomu, aby vedla věřící, kteří žijí v závěrečných dnech dějin země. Její spisy i dnes promlouvají s prorockou autoritou a naléhavostí.

Více informací naleznete na stránce <https://whiteestate.org/abs/10>.